

Sygn. akt II KK 368/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **G. C.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 14 października 2022 r.
wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił

**wyłączyć Sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego
od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK 368/22.**

UZASADNIENIE

W postępowaniu kasacyjnym zarejestrowanym pod sygn. akt II KK 368/22, pismem z dnia 24 sierpnia 2022 r. obrońca skazanego G. C. złożył wniosek na podstawie art. 29 ust. 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1904, ze zm.). W tym wniosku domagał się zbadania w ww. sprawie spełnienia przez SSN Pawła Kołodziejskiego wymogów niezawisłości i bezstronności. W uzasadnieniu wniosku obrońca ogólnie wskazał, że jest on uzasadniony z uwagi na procedurę powołania SSN Pawła Kołodziejskiego na stanowisko sędziego. Z treści uzasadnienia wniosku jednak jednoznacznie wynika, że wad tej procedury obrońca upatruje w tym, że SSN Paweł Kołodziejski został powołany do pełnienia urzędu Sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Świadczy o tym powołanie się na uchwałę z

dnia 23 stycznia 2020 r. trzech Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie BSA I-4110 -1/20.

Jednocześnie w punkcie c) uzasadnienia wniosku obrońca wskazał, że w składzie Sądu Apelacyjnego, który wydał zaskarżony kasacją wyrok, brała udział również Sędzia SA I. S., co do której podnoszone są tożsame wątpliwości jak w stosunku do SSN Pawła Kołodziejskiego.

Zarządzeniem z dnia 31 sierpnia 2022 r., sygn. akt II KB 4/22, Przewodniczący III Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego, działając w zastępstwie Prezesa Sądu Najwyższego, odrzucił wniosek obrońcy skazanego. Jednocześnie w części, „w jakiej [wniosek ten] odwołuje się do okoliczności związanych z sędzią orzekającą w postępowaniu odwoławczym i podobieństwa okoliczności powołania jej przez Prezydenta do tych, w jakich na urząd sędziego został powołany SSN Paweł Kołodziejski”, zarządził potraktować pismo obrońcy jako wniosek o wyłączenie sędziego złożony w trybie art. 41 i art. 42 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie, dlatego też należało wyłączyć Sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 368/22.

We wniosku obrońca skazanego wskazał na fakt, że w wydaniu zaskarżonego kasacją wyroku, którą to kasację miałby rozpoznawać SSN Paweł Kołodziejski, brała udział Sędzia Sądu Apelacyjnego B. S. W ocenie obrońcy Sędzi B. S. dotyczą te same wątpliwości co do jej bezstronności i niezależności, które zostały sformułowane w punkcie „b” uzasadnienia wniosku o przeprowadzenie tzw. „testu niezawisłości i bezstronności” wobec Sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego, wynikające z przebiegu procedury powołania na stanowisko Sędziego z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018, poz. 3). W tym względzie obrońca powołał się na treść uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. trzech Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie BSA I-4110 - 1/20 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada

2019 r. (C-585/15, C-624/18 i C-625/18). Dodatkowo obrońca wskazał, że „nieważność postępowania Sąd bierze zawsze z urzędu pod uwagę zgodnie z art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.”. Należy uznać, że uwaga ta miała uzasadniać podniesienie obecnie we wniosku o wyłączenie Sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego tożsamy wątpliwości co do sposobu powołania Sędziego Sądu Apelacyjnego I. S. pomimo tego, że nie były one podnoszone w samej kasacji.

Co prawda uzasadnienie wniosku jest stosunkowo lapidarne, niemniej jednak w sposób jednoznaczny wynika z niego, że obrońca zmierza do wyeliminowania sytuacji, w której Sędzia Paweł Kołodziejski miałby w związku z rozpoznawaniem kasacji rozważać z urzędu okoliczności dotyczące powołania na stanowisko Sędziego Sądu Apelacyjnego I. S., które w tożsamym stopniu dotyczą procedury powołania jego samego na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego. Rzeczywiście w powstałym układzie procesowym zachodzi podobieństwo sytuacji prawnej Sędziego, orzekającego w postępowaniu odwoławczym, jak i Sędziego, który miałby rozpoznać kasację od wyroku wydanego w tym postępowaniu odwoławczym, badając także z urzędu zaistnienie uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy w całości podziela pogląd wyrażony w postanowieniu z dnia 28 września 2022 r. (sygn. akt IV KK 333/22), że „immanentną cechą oraz warunkiem każdej konstytucyjnej i konwencyjnej gwarancji praw jednostki – w tym prawa do bezstronnego sądu – jest istnienie efektywnych instrumentów realizacji tych praw. Oznacza to między innymi obowiązek spoczywający na każdym sędzi – który jest nim z istoty a nie z nazwy, a zatem nie traci statusu organu niezależnego i niezawisłego – poszukiwania w obowiązującym systemie prawnym dostępnych instrumentów prawnych, które zapewniają realizację tych fundamentalnych gwarancji w sposób efektywny. Skoro nadto sama konieczność zapewnienia stronie prawa do bezstronnego sądu nie jest kwestionowana, albowiem ma twarde podstawy normatywne wynikające wprost z Konstytucji RP (art. 45 ust. 1) i Konwencji (art. 6 ust. 1), a jednocześnie w orzecznictwie ETPC podkreśla się trafnie znaczenie tych samych gwarancji bezstronności i niezależności także w kontekście powołania na stanowisko sędziowskie (zob. wyroki ETPC: z 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz p-ko Polsce, z 1 grudnia 2020 r. Guðmundur Andri

Ástráðsson p-ko Islandii), to wszystkie powyższe okoliczności samoistnie nakazują poszukiwanie w procedurze procesowego wyłączenia sędziego, w tym m.in. w trybie art. 41 i art. 42 k.p.k. instrumentu czyniącego prawo strony do weryfikacji bezstronności sędziego realnym, a nie fasadowym”

Dla oceny tego, czy wątpliwości co do bezstronności w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. są zasadne, konsekwentnie w orzecznictwie nakazuje się przeprowadzenie testu przeciętnego obserwatora. Ma on polegać na przyjęciu, że przyczyna podana we wniosku o wyłączenie sędziego jest uzasadniona, jeżeli jest ona w stanie wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego u nieuprzedzonego w jakimkolwiek kierunku przedstawiciela społeczeństwa (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2009 r., IV KK 380/08; z dnia 8 lutego 2011 r., V KK 227/10). Rozpoznanie niniejszej sprawy przez SSN Pawła Kołodziejskiego mogłoby wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tego Sędziego u postronnego obserwatora. Jak już wskazano, SSN Paweł Kołodziejski miałby rozpoznać kasację od wyroku wydanego przez Sąd odwoławczy z udziałem sędziego, do którego – tak jak i do niego – odnoszą się te same podstawy podające w wątpliwość spełnienie standardu niezawisłości i bezstronności, związane z procedurą nominacyjną, podniesione w uzasadnieniu wniosku obrońcy. W tej sytuacji u postronnego obserwatora może powstać uzasadniona wątpliwość co do obiektywizmu Sędziego rozpoznającego kasację, co nakazuje uwzględnić wniosek obrońcy skazanego. W rozpatrywanej sprawie konieczność wyłączenia od orzekania SSN Pawła Kołodziejskiego nie ulega wątpliwości i wynika w sposób oczywisty z istoty gwarancji bezstronnego orzekania przez sąd i sedna zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Toteż jedynie na marginesie należy dodać, że w podobnych sytuacjach procesowych Sąd Najwyższy już wielokrotnie stwierdzał istnienie podstaw do wyłączenia sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dni: 27 lipca 2021 r., II KO 36/21; 17 marca 2022 r., II KO 12/22; 22 marca 2022 r., I KO 22/22; 29 marca 2022 r., II KO 27/22; 21 kwietnia 2022 r., II KO 15/22; 9 czerwca 2022 r., II KO 53/22; por. także uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[as]